

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Ilarion V. Felea

ABONAMENTE:
Pentru 1 an 300 Lei; 6 luni 150 Lei

Școala de Duminică

Circulara dată de P. S. Părinte Episcop Andrei pentru inactivarea școlii de Duminică, răspunde unei necesități și actuale și permanente. Actuale pentru vremurile mari prin care trecem. Permanente pentru că Biserica, oricare i-ar fi situația, are trebuință să-și facă cunoscute: doctrina, cultul, morala, istoria ș. a. și pentru cei cu școală și pentru cei cari n'au învățat carte. Tocmai de aceea, nu e o noutate, care să stârneasce vre-o grije deosebită, cum li s'a părut unora.

Școala este legată de ființa Bisericii. Cel trei ani și ceva petrecuți de apostoli și învățacei în apropierea Mântuitorului au fost o necurmată școală. „Incepând dela Moise și dela toți profetii le-a tâlcuit lor, din toate scripturile, locurile despre el”, (Luca 24, 27). „...vorbind despre cele ale împărăției lui Dumnezeu”. (Fapte 1, 3). Sfântul apostol Pavel ține în Efes o școală de trei luni (Fapte 19, 8). Vorbește și învață uneori până noaptea târziu, într'o zi de Duminică (întâia a săptămânii, Fapte 20, 7).

În școala aceasta era și râvna apostolească, dar era și setea după cuvântul lui Dumnezeu și setea se cerea alinată. Să medităm puțin asupra acestor cuvinte: „Noaptea i s'a arătat lui Pavel o vedenie: un bărbat macedonean sta rugându-l și zicând: Treci în Macedonia și ne ajută!” (Fapte 16, 9). Setea aceasta este permanentă și o are fiecare popor și fiecare om. Cine a fost acel macedonean, ce ajutor cerea și pentru cine?

Fără școală nu ne putem închipui cum s'au cristalizat dogmele Bisericii creștine, cum s'au apărat adevărurile doctrinei față de evrei, de păgâni și de eretici, din cele dintâi trei veacuri ale creștinismului. Știința și literatura bisericească au fost rodul acestor școli și — credem — că numai o parte foarte mică din literatura și mai ales din lecțiile unor școli. Tăria mucenicilor în credință, cu carte sau fără

carte, nu se poate explica decât prin învățăturile primite în școlile de felul celeia a lui Pavel la Efes și în alte zeci de cetăți.

În unele părți ale lumii școlile acested lucrează și azi. Nu sunt o inovație, nu sunt creațiuni ale lumii moderne. Lumea modernă, cu atâtea idei, învățături, probleme, descoperiri și invenții, cere o școală a Duminicii tocmai pentru a da lumii o echilibrare sufletească. Au încetat aceste școli în unele părți. Pricinile încetării sunt multe. Pot să fie și alte împrejurări neprielnice, greutăți, piedici puse din afară, dar una stârue: lipsa lucrătorilor harnici, sau lenea lucrătorilor care dorm în timp ce vrășmașul vine de aruncă neghina. (Matei 13, 25). Am putea înșira aci pilde din zilele noastre, să dăm martori care sunt în viață, ca să mai dovedim adevărul, că lumea cere cu toată setea cuvântul lui Dumnezeu, cere învățătură, cere îndreptare, cere ajutor ca macedoneanul din vedenia sfântului apostol Pavel. Din pildele acelea s'ar mai dovedi, că de câte ori întârzie acest ajutor, de câte ori dorm lucrătorii, vine vrășmașul cu neghina lui. Să fie de ajuns una singură.

Într'o localitate oarecare, cam pe la 1890, în biserică nu prea se predica. O mână de oameni, dornici de a li se vesti cuvântul lui Dumnezeu, au cerut să li se predice. N'au fost ascultați. Atunci au cerut să li se explice într'o școală cel puțin Evanghelia din Duminică. Nici așa n'au fost ascultați. Dar setea lor era mare și au început de capul lbr să se adune Duminica dimineața într'o școală, citeau, explicau cum puteau Evanghelia și apoi plecau doi cu doi la stântă Liturghie. Să se știe: erau oameni vrăstnici, dar nu din cei bătrâni. Erau oameni, cari făcuseră școala primară și în școală au fost între cei mai buni. Au fost însă oprți de a mai intra în școală și i-au numit atunci „po-

căiți cu cruce". Urmarea a fost în scurtă vreme, că s'au făcut „pocăiți" fără cruce.

Intâmplarea a fost istorisită de doi cari au fost predicatori la sectari, când s'au întors la Biserica ortodoxă. Istoriseau și plângeau. Când spuneau cum au căutat ei cuvântul lui Dumnezeu, cum l-au cerut, nu se putea să nu ne aducem aminte și de macedoneanul din vedenia apostolului și de vrășmașul care aruncă neghina când lucrătorii dorm.

Școala de Duminecă nu este o noutate, ci o necesitate și actuală și permanentă. P. S. Părinte Episcop Andrei nu face o inovație activând școala, ci numai o înnoire, sau reactivare necesară.

Să răspundem din tot sufletul acestei innoite datorii cu credința că ducem ajutorul cerut de macedoneanul din vedenie. De altfel vom mai urma.

F. C.

Mărgăritare.

Facerea semnului crucei

Cea mai simplă, și mai mult grăitoare mărturisire a credinței creștinești este facerea semnului crucei. Ea cuprinde în sine două învățături principale. Cine își face cruce, acela își mărturisește credința în Sfânta Treime și crede în Dumnezeirea Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Scriitorul bisericesc *Tertulian* (sec. 2 d. Hr.) ne arată cât de răspândită era printre creștini facerea semnului crucei. „Când începem sau sfârșim un lucru, când sosim acasă sau plecăm la drum, când ne îmbrăcăm și ne încălțăm, când aprindem lampa sau mergem la culcuș, când ne așezăm pe scaun ori altceva de facem, totdeauna ne însemnăm pe frunte cu semnul crucei" (De corana c. 3).

Iar sf. *Ioan Gură de Aur* (sec. 4) scrie: „Purtăm, ca o coroană, crucea lui Hristos, pentru că prin ea primim toate cele spre mântuire: când ne naștem din nou (în botez), acolo e crucea; când primim pecetea darului Sf. Duh (taina sf. mir), când ne hrănim cu mâncarea cea sfântă (cumincătura), pretutindenea și totdeauna stă lângă noi acest semn de biruință. De aceea așezăm crucea cu atâta pietate: în camere, pe pereți, pe ferestre, pe frunte și nu mai puțin în inimă" (Omil. 54 la Mat. n. 4).

Ce ne spune cerul instelat?

Abia este om, — afară de cei cu inima stinsă — care să nu fie cuprins de o tainică simțire, de câte ori privește, în vre-o noapte de August, bolta cerului instelat.

Ca odinioară marele filosof *Aristotel*, atunci

simțim și noi: „Precum acela, care șezând pe muntele troian *Ida*, ar privi cum defilează, în ordine, pe câmpia din față, armata greacă, — în frunte mergând călăreții pe cai și trăsurile; iar după ei urmând pedestrașii, — va trebui să se gândească la existența cuiva, care pune în ordine mulțimea de luptători și o comandă; precum marinarul, care vede apropiindu-se din depărtare, corabia cu pânzele desfășurate, mânăta de vânturi potrivite, se va gândi că trebuie să fie pe ea un cârmaci, care o călăuzește spre port: totașa și cei dintâi oameni, cari și-au ridicat privirea spre cerul instelat și luând seama cum își face Soarele drumul, cu regularitate, dela Răsărit spre Apus, au văzut rânduiala așezării stelelor, au căutat acolo sus pe măestrul Creator al ordinei din univers, pentru că erau convinși că toate acestea nu s'au putut produce dela sine, ci trebuie ca ele să și aibă originea dela o Ființă puternică și netrecătoare".

Despre ce să predicăm?

În Dumineca Rusaliilor să vorbim despre Dumnezeu Duhul Sfânt.

În Dumineca Rusaliilor sărbătorim minunea pogorîrii Duhului Sfânt peste Apostolii Domnului și ziua întemeierii Bisericii creștine. Avem așa dar un praznic de o îndoită și covârșitoare însemnătate religioasă.

Mântuitorul Iisus Hristos, înainte de răstignire, și-a mângăiat ucenicii întristați prin făgăduința Duhului Sfânt, Mângăetorul lumii.

— „Eu voi ruga pe Tatăl și al Mângăetor vă va da, Duhul adevărului, pe care lumea nu poate să-l primească, pentru că nu-l vede, nici nu-l cunoaște" (In 14, 16—17); „Duhul adevărului care dela Tatăl purcede" (In 15, 26) și care „vă va învăța tot adevărul" (In 16, 13).

Înainte de înălțare, Mântuitorul a dat ucenicilor porunca să nu se despartă de Ierusalim, ci să aștepte făgăduința Tatălui, botezul Duhului Sfânt (Fapte 1, 4—5), puterea prin care să predice Evanghelia în toată lumea, să învețe toate neamurile și să le boteze în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului *Duh*" (Mt. 20, 19; Mc. 16, 15), adică în numele lui Dumnezeu, și astfel să-I fie mărturii până la marginea pământului (Fapte 1, 8) și până la sfârșitul veacurilor (Mt. 28, 20).

Făgăduința aceasta s'a împlinit în Dumineca Rusaliilor (Fapte 2) când limbile cele de foc au făcut din ucenici *apostoli* și din pescari *misionari* cum n'a mai avut lumea niciodată. Prin Duhul Sfânt se revarsă în oameni o putere nouă, o forță necunoscută lumii, o energie spirituală atotputernică.

Puterea Duhului Sfânt e puterea lui Dumnezeu.

În Vechiul Testament puterea aceasta se numește „Duhul Domnului“ și „Duhul lui Dumnezeu“ care produce viața (Fac. 1, 2; 2, 7; 6, 3; Ps. 32, 6; 103, 29-31; Iov 12, 10; 34, 14; Is. 32, 15; Iez. 37, 8-10; Zah. 12, 1; II Mac. 7, 23), darul care a luminat pe profeți și a întărit pe aleșii lui Dumnezeu (Fac. 41, 38; Numeri 11, 17; Jud. 6, 34; 14, 6; Fapte 28, 25-6; II Petru 1, 21).

În Noul Testament Duhul Sfânt se arată una cu Tatăl și cu Fiul (Mt. 10, 20; 28, 19), persoană dumnezeiască, față a Preasfintei Treimi.

Dumnezeirea Duhului Sfânt este dovedită prin versurile pe care le-am citat când am vorbit despre Preasfânta Treime, cât și prin versurile următoare: „Duhul toate le cercetează și adâncurile lui Dumnezeu“ (I Cor. 2, 10). „Cele ale lui Dumnezeu nimeni nu le știe, decât Duhul lui Dumnezeu“ (I Cor. 2, 11). „Nu știți că sunteți biserică lui Dumnezeu, și Duhul lui Dumnezeu locuște în voi?“ (I Cor. 3, 16). „Sunt daruri deosebite dar *acelaș Duh*. Și slujiri deosebite sunt, dar *acelaș Domn*. Și lucrări deosebite sunt, dar este *acelaș Dumnezeu*, care lucrează toate în toți... Și toate aceste (daruri) le lucrează *unul și acelaș Duh*, împărțind în deosebi fiecăruia precum *voește*“ (I Cor. 12, 4-11).

Lucrarea Duhului Sfânt este dumnezeiască, totuna cu lucrarea Tatălui și a Fiului. Noi suntem biserică lui Dumnezeu (II Cor. 6, 16), ca și a Duhului Sfânt (I Cor. 6, 19); Hristos locuște în noi (Rom. 8, 10) și Duhul Sfânt (Rom. 8, 9-11); avem parte de Hristos (I Cor. 1, 9) și de Duhul Sfânt (Fil. 2, 1); suntem răscumpărați în Hristos și în Duhul Sfânt (Ef. 1, 13; 4, 30); suntem sfințiți în Hristos (I Cor. 1, 2) și în Duhul Sfânt (Rom. 15, 16). Sf. ap. Petru, când muștră pe Anania, spune că Duhul Sfânt e *Dumnezeu*: „Anania, pentru ce a umplut Satana inima ta, ca să minți tu *Duhului Sfânt* și să ascunzi din prețul țarinei?... *N'ai mințit oamenilor ci lui Dumnezeu*“ (Fapte 5, 3-4).

Duhul Sfânt are *fire, însușiri, lucrări și daruri* dumnezeiești, ca și Tatăl și Fiul. Are fire dumnezeiască, pentru că „*dela Tatăl purcede*“ (In 15, 26). Are însușiri și lucrări divine; este *atotputernic*, deoarece poate umplea toate inimile de pace și bucurie (Rom. 15, 13); este *atotînțelept și atotștiutor*, pentru că învață toate (In 14, 26; Ef. 1, 17) și cercetează și adâncurile lui Dumnezeu (I Cor. 2, 10); este *atotprezent*, fiindcă locuște în sufletele credincioșilor de pretutindeni (In 14, 17; Rom. 8, 9; I Cor. 3, 16) și *dela fața lui nu ne putem ascunde nicăeri* (Ps. 138, 6-11); e *veșnic*, deoarece Hristos „prin Duhul veșnic s'a adus lui Dumnezeu jertfă fără prihană“ (Evrei 9, 14).

Duhul Sfânt este *persoană atotștiutoare*, care

cugetă, învață și voește (In, 15, 26; 16, 13-4; I Cor. 12, 11), persoană divină *creatoare*, căci ia parte împreună cu Tatăl și cu Fiul la cele două creațiuni, la facerea lumii (Fac. 1, 2; Ps. 32, 6; 103, 31; 106, 20) și la renașterea omului (In 3, 5-6; Tit 3, 5-6). Duhul Sfânt este *izvorul vieții* (Ps. 35, 9; Iov 33, 4), *al harului* (In 3, 5; Rom. 8, 11-13) și al tuturor darurilor (I Cor. 12). El inspiră profeții (II Petru 1, 21), descopere tainele lui Dumnezeu (Efes. 3, 4-5) și ale viitorului (Lc. 2, 26; In 16, 13; Fapte 11, 28; 20, 23 ș. a.), luminează și învață apostolii (Lc. 12, 12), hirotonește preoții Bisericii (Fapte 13, 2-4; 20, 28) și *sfințește* pe toți credincioșii (Rom. 15, 16; I Cor. 6, 11). El este *Sfânt*, pentru că sfințește viața noastră prin cele *șapte taine sfinte* și prin cele *șapte daruri* ale sale, care sunt: înțelepciunea, înțelegerea, sfatul, tăria (bărbăția în credință), știința (cunoștința), cuvioșia (pietatea, evlavie sau cucernicia) și frica de Dumnezeu (Is. 11, 2). Prin Duhul Sfânt se revarsă în lume toate bunurile și puterile creatoare, însuflețitoare, luminătoare, lucrătoare, curățitoare, sfințitoare și mântuitoare, după cum și în rugăciune mărturisim:

„*Împărate ceresc Mângăetorul, Duhul Adevărului, care pretutindenea ești și toate le plinești; Vistierul bunătăților și Dătătorul de viață, vino și te sălășluiește întru noi și ne curățește pe noi de toată spurcăciunea și mântuește. Bunule, sufletele noastre*“.

Pe temeiurile acestea, Biserica a mărturisit și crede în Dumnezeu Tatăl, Fiul „și întru Duhul Sfânt, Domnul de viață făcătorul, care din Tatăl purcede; cel ce împreună cu Tatăl și cu Fiul este închinat și mărit, care a grăit prin prooroci“ (art. 8).

Astăzi sărbăm pogorirea Duhului Sfânt peste Apostoli, așa după cum a fost profețită de către Mântuitorul și de către proorocul Ioil (cap. 3).

La Rusalii s'a trimis în lume Duhul Adevărului care a inspirat pe Apostoli, — pe cei mai simpli oameni, — i-a încălzit, i-a luminat și i-a întărit, ca să facă cea mai mare revoluție morală și religioasă pe care o cunoaște istoria: răspândirea creștinismului, să întemeieze cea mai veche societate și cea mai venerabilă instituție în continuitate până astăzi, care e Biserica, și să predice cea mai simplă și mai luminoasă doctrină: Evanghelia.

Din aceste pricini Rusaliele au fost, sunt și rămân un mare semn de întrebare pentru toți cărturarii lumii, o problemă grea pentru toate mințile care bolesc de necredință, o muștrare pentru toți tiranii și o încurajare pentru toți apostolii.

Rusaliele ne vorbesc despre „Duhul Adevărului“ care purcede din Tatăl, despre Duhul Adevărului.

vărului pe care lumea prin simțurile, puterile și luminile ei nu-l primește, deoarece nu-l vede și nu-l cunoaște, pentru că nu știe de unde vine și unde merge (In 3, 8).

Știm cu toții că focul este elementul progresului material, al civilizației, fără să ne dăm deajuns seama că viața spirituală încă își are focul ei ceresc, pe Duhul Sfânt, Duhul care dă viața și creiază gândirea. Prin El există cultura și religia. El este acel abur nevăzut, acea forță care încălzește și mișcă inimile, care înfiorează, care suspină și plânge în noi, care îmbărbătează și face pe eroi și pe mucenici.

— „Foc am venit să arunc pe pământ”, spune Mântuitorul (Luca 12, 49), — focul Duhului Sfânt, focul ceresc al harului care topește gheața de pe inimile păcătoșilor. După cum fără lumina și căldura soarelui viața pe pământ este cu neputință, totașa fără lumina și căldura Duhului Sfânt nu este viață duhovnicească, spiritualitate. Focul Duhului Sfânt luminează, încălzește și convertește pe păcătoși; altfel poți lovi în ei, ca și cu ciocanul în fierul rece, nu vor simți nici fiorul harului, nici bucuria faptelor creștinești.

Toate științele și toate armatele din lume nu pot cuceri și mântui un suflet păcătos. Lucrul acesta îl poate face numai harul, puterea Duhului Sfânt, care spală sufletele de rugina păcatelor și le sfințește.

Oamenii fără Duh sunt ca și paserile și animalele din muzee: gata să se miște, să sboare, să cânte; dar aeeva sunt moarte, căci „nu este duh în gura lor”. Duhul trezește sufletele la viața nouă și sfântă; e ca ploaia binefăcătoare care face să rodească viața sufletească, sau ca vântul care primenește aerul, alege grâul din pleavă și face florile și spicele să rodească.

Duhul Sfânt este „vistiерul bunătăților” și Mângăetorul tuturor inimilor. Toate slujbele Bisericii sunt lucrările Duhului Sfânt. De aceea spune un Sfânt Părinte că „fără Duhul Sfânt nu este nici biserică, nici preot, nici predică, nici slujbă, nici taină”.

Duhul Sfânt distribuе sufletelor varietatea darurilor; inspiră pe prooroci, strălucește în apostoli, hirotonește pe preoți, înțelepțește pe necărturari, sfințește bisericile și le conduce.

Duhul Sfânt e Duhul Adevărului și „Adevărul este primul nume al lui Dumnezeu” (Lacordaire). El învață tot adevărul, adevărul adevărat și veșnic. Pe adevăr se zidesc toate în lume. Pe minciună nu se poate clădi nimic, chiar dacă zidarii se folosesc de toate forțele cele mai formidabile. Se zidește pe adevăr chiar și atunci când ziditorii sunt niște pescari simpli și modești, cum au fost Apostolii.

Adevărul nu e cugetare sau lege omenească, ci ființă divină, neschimbătoare, — e Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt (Ioan 14, 6; 15, 26; I Ioan 5, 6). Adevărul e cerul, în care trăesc toate sufletele curate și lumina „în care strălucesc toate ființele” (Velimirovici); e puterea creatoare, conducătoare, sfințitoare și mântuitoare, e har și lumină sfântă pentru toții oamenii.

Vorbindu-se despre factorii și realitatea progresului se afirmă adeseori că progresul e condiționat de forța rațiunii sau inteligenței. Experiența și inteligența matură produc progresul. Alții spun: nu. Sentimentele agită oamenii, fi fac nemulțumiți și fi aruncă în lupta pentru progres. Alții în fine caută pacea și zic: sentimentul e aburul care mișcă toate motoarele, iar inteligența e busola sau harta care dă direcția; sentimentele răscoală și ideile conduc omenirea, și așa se naște progresul. Unele fără altele produc haosul.

Adevărat, dar realitatea ne învață că cel mai mare haos — cum este și cel al vremii noastre — se produce atunci când oamenii se conduc de capul lor, după ideile sau sentimentele lor. Există bucate stricate și stomacuri stricate. Totașa există și minți stricate, sentimente perverse și experiențe dezastruoase.

Apostolii și peste tot Biserica arată ca nu numai ideile, nici numai sentimentele și mai puțin „inteligențele” conduc lumea și dau naștere progresului, căci pot fi mincinoase ca și oamenii, ci mai ales Duhul Adevărului care dă progresului direcția cea bună. Va fi sentimentul aburul care mișcă motoarele și rațiunea harta și busola care arată o direcție oarecare, dar farul care arată direcția bună este numai Duhul Adevărului care din Tatăl purcede și se revărsă în lume prin iubirea, evanghelia și jertfa Fiului.

În Babilonul lumii de astăzi, în care limbile s'au amestecat, păcatele s'au înmulțit, desbinările s'au mărit și nădejtile unora au slăbit, să implorăm cu toată ardoarea harul Duhului Sfânt, ca să împace limbile, să spele păcatele, să mângăe sufletele, să întărească nădejtile și să sporească virtuțile noastre ale tuturor.

Dumnezeule... nu ne lepăda dela fața ta și Duhul tău cel Sfânt nu-l lua dela noi! Dă-ne bucuria mântuirii și cu duh stăpânitor ne întărește !...

Cărți

Pr. Mihail Bulacu: *Conștiința creștină studiu catehetic după catehezele Sf. Ciril arhiepiscopul Ierusalimului*. București 1941, pag. 367, lei 150.

Învățământul religios pune azi problemele cele mai actuale, spre rezolvare, cercurilor condu-

cătorilor bisericești. În sânul ortodoxiei, în jurul acestei probleme, se desfășoară o activitate destul de temeinică; domeniul educației religioase este un centru de preocupări de interes viu și capital.

Păr. M. Bulacu, conferențiar pe lângă catedra de teologie practică la Facultatea de Teologie din București, aduce o frumoasă realizare în câmpul catehetei ortodoxe. Cartea „Conștiința creștină” este un serios aport în cadrul preocupărilor învățământului religios, o importantă contribuție a ortodoxiei românești pentru lămurirea problemei atât de actuale a educației creștine.

După cum mărturisește în prefață autorul, „Conștiința creștină” este un studiu catehetic compus dintr'o serie de prelegeri ținute studenților Facultății de Teologie din București orânduite în așa fel ca să poată fi tipărite într'un studiu unitar.

În introducere este redată poziția problemei educației religioase în cadrul preocupărilor actuale ale cercurilor creștine, evidențindu-se situația învățământului religios la Români și în sânul ortodoxiei în general.

O constatare cu unanimă adeptiune în teologia și pedagogia ortodoxă este că învățământul religios nu dă rezultate dorite, fiindcă nu urmează în desfășurarea sa cele mai fericite cărări, a rupt cu tradiția catehetică a timpurilor patristice, nu mai trăiește în atmosfera de creștinească evlavie, în duhul directivelor stabilite de către primii educatori creștini Sf. Părinți, prin a căror străduință și-au găsit aplicare metodele și principiile de educație a celui mai strălucit pedagog: Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Reîntoarcerea la opera Sf. Părinți se impune. Ținând seama și folosind pozițiile câștigate prin experiența lor în domeniul educației, învățământul religios ar intra pe făgașuri tradiționale de fericite realizări; ar renaște. În duhul patristic problema educației religioase va găsi singura și cea mai nimerită deslegare.

O figură strălucită din lumea patristică în domeniul pedagogiei creștine, este Sf. Ciril arhiepiscopul Ierusalimului, renumit prin opera sa catehetică, prin catehezele sale (1 procateheză, 18 cateheze și 5 cateheze mistagogice). „Conștiința creștină”, cartea păr. conferențiar M. Bulacu, este o amănunțită expunere, o minuțioasă analiză a catehezelor Sf. Ciril al Ierusalimului, în a cărei capitole, în număr de nouă, se poate urmări procesul de psihologie religioasă a formării conștiinței creștine.

Analizând catehezele Sf. Ciril al Ierusalimului, păr. M. Bulacu descrie cu amănunțime drumul pe care-l parcurge conștiința omului dela *democentrism* — când cu ajutorul păcatului diavolul stăpânește sufletul — până la *teocentrism*, când în inimă domnește harul; omul acum creștin, hristofor,

și dăruiește în întregime sufletul și ființa lui Dumnezeu.

Metodele și principiile pedagogice, factorii și mijloacele care asigură desfășurarea perfectă a acestui proces psihologic de formare a personalității creștine, de renaștere a omului nou, ucenic al harului, sunt temeinic studiate în cartea păr. M. Bulacu.

În general partea întâia cuprinde analiza conceptului creștin al conștiinței, factor de temelie pentru educație, problema pregătirii conștiinței creștine, părțile ei componente, privită din mai multe laturi în catehezele sf. Ciril al Ierusalimului (conștiința religioasă, procesul psihologic al convertirii, conștiința morală, acțiunea întreprinsă în catehizație: catehet, catehumen, har, prin Sf. Scriptură, Sf. Taine, virtuți, cult, simboale etc.).

În celelalte opt părți ale cărții sale păr. M. Bulacu desprinde din catehezele Sf. Ciril al Ierusalimului în amănunt întreagă problema pregătirii conștiinței creștine, urmărește etapă de etapă drumul parcurs de suflet până ce omul poate fi cu adevărat numit creștin, ales, uns al lui Hristos.

Partea II tratează despre fenomenul de psihologie religioasă al conversiunii conștiinței creștine. Cu ajutorul introspecțiunii omul cunoscându-și sufletul, cunoscându-se pe sine, își dă seama de robia păcatului în care trăiește. Conștiința religioasă, element nativ al sufletului, îl îndeamnă să renunțe la legătura cu păcatul, să se îndrepteze spre bine; acest îndemn este întărit și de către catehet, prin rugăciuni și prin învățătură. Catehumenul se hotărăște cu bucurie din proprie voință, cu energie și sinceritate să rupă legăturile cu diavolul, cu păcatul, să-și curețe sufletul, făcându-l sălaș al virtuților, care încet, încet gonesc pe diavol, și în suflet locuiește Dumnezeu; omul are o inimă nouă, un duh nou, toată ființa este închinată binelui, lui Dumnezeu; Convertirea conștiinței creștine, opera de transformare lăuntrică se desăvârșește cu ajutorul harului, prin acțiunea Duhului Sfânt.

Prima etapă a conversiunii creștine este cunoașterea sufletului, examinarea conștiinței, atât de către catehumen cât și de catehet. Catehumenul trebuie să-și cunoască sufletul, conștiința, pentru a rupe legătura cu păcatul; catehetul este dator să cunoască bine pe cel ce-l pregătește. Despre cunoașterea conștiinței penitente tratează partea III.

Catehetul trebuie să cunoască individualitatea, calitățile, defectele, viața, condițiile sociale, etc. ale catehumenului, trebuie să-i respecte individualitatea și libertatea morală a cunoașterii. Catehumenul își examinează singur conștiința, și îndemnat de conștiința morală nativă încearcă durere sufletească și lacrimi pentru păcat. Din durere și

întristare pentru starea păcătoasă se naște dorința mărturisirii păcatelor, lăpădarea de satana și unirea cu Hristos.

Partea IV tratează despre sinergismul conștiinței creștine ortodoxe, adică despre acțiunea harului dumnezeiesc pentru desăvârșirea strădaniilor catehetului și catehemenului. Credința și faptele bune nu pot opera o transformare lăuntrică desăvârșită. Deplina renaștere, viața cea nouă în Hristos, o dă acțiunea harului Sf. Duh, cu care catehemenul ia contact întâiaoră cu ocazia primirii Sf. Botez.

Partea V descrie etapele de pregătire a conștiinței în cadrul catehemenatului. Durata catehemenatului în clasele de catehumeni, despre catehemenul care trebuie să aibă o viață de perfecțiune morală; credința să-i fie roditoare de fapte bune, să fie plin de evlavie, să trăiască în asceză și cumpătate, să cultive virtuțile creștinești, morale și teologice, să se ferească de plăcerile păcătoase, de lăcomie, de sgârcenie, beție și desfrânare. Despre această îndrumare morală a conștiinței vorbește partea VI.

În partea VII este arătat rolul credinței, al evlaviei și al liturghiei chemaților în educația religioasă a conștiinței.

În partea VIII se vorbește despre contribuția Sf. Scripturi întru luminarea conștiinței creștine, rezolvându-se aci și problema cunoașterii lui Dumnezeu — care nu-i posibilă întreagă. O cunoștință suficientă ne dă revelația lui Dumnezeu care completează datele rațiunii. Revelația n-o poate primi decât cel cu conștiința profund creștină. Întreaga operă de educație creștinească precum și cunoașterea lui Dumnezeu isvorăsc din Sf. Scriptură a Vechiului și a Noului Testament.

Învățământul religios trebuie să se bazeze pe Biblie; lectura Bibliei are influență covârșitoare asupra pregătirii sufletești a creștinului. Sf. Ciril întrebuițează Biblia foarte des, angajând-o nu numai ca text ci mai ales ca atmosferă, ca spirit. În încheierea acestei părți găsim preocupări asupra principiilor și metodei catehizării instructive a Sf. Ciril al Ierusalimului, care a folosit expunerea narativă însoțită de o intuiție puternică și activă, a aplicat principiile școlii creștine active. Fondul catehezelor Sf. Ciril este emoțional mai mult decât intelectual; scopul său era să cucerească inimile, de aceea se adresa mai mult sufletului, punând bazele apreciatei pedagogii a inimii. Totuși catehezele se adresează sufletului întreg, angajând mintea, voința și inima. Cateheza urmărește pe catehemen sub raportul bunelor deprinderi de viață morală, al practicării unei vieți religioase prin rugăciune și cultul divin, printr'o temeinică cunoaștere a învățaturii creștine. Din

toate punctele de vedere Sf. Ciril al Ierusalimului, este recunoscut ca un educator model, apreciat în mod unanim de reprezentanții pedagogiei moderne.

Partea IX cuprinde orientarea mistică a conștiinței creștine. Ultimile cinci dintre cele 23 cateheze, poartă numele de cateheze mistagogice și au fost rostite în săptămâna luminată, pentru ultima etapă de catehumeni luminați, acei care au primit taina Sf. Botez. În aceste cateheze se dau noțiunile adânci de mistică ortodoxă, se explică sfintele mistere, elementele mistice din taina Sf. Botez, Sf. Mirungere, Sf. Euharistie, Sf. Liturghie etc. Cu acestea se încheie drumul parcurs de conștiința creștină în procesul ei de pregătire, drum pe care catehezele Sf. Ciril au condus sufletul ucenicilor săi cu pricepere și energie, în cel mai autentic spirit creștin ortodox.

Risipite prin diferitele capitole ale cărții părintelui conferențiar M. Bulacu se găsesc o mulțime de idei și principii de pedagogie religioasă a căror aplicare practică ar duce la o binefăcătoare reorganizare a învățământului religios. Potrivit spiritului catehezelor Sf. Ciril al Ierusalimului se poate vedea că scopul învățământului religios este unul singur (nu dublu cum prevede programa analitică după care se predă azi religia în școlile secundare), acela de a forma pe bunul creștin, personalitatea creștină; pentru realizarea acestui țel se adresează sufletului întreg, nu numai memoriei, nu numai intelectului. Învățământul religios, după Sf. Ciril, nu-i numai chestiune de memorie, ci cuprinde în sine și credință și evlavie, viață creștină, având în vedere nu numai memoria, cantitatea de cunoștințe religioase, ci fiind un tot armonios de credință, de inimă curată și cunoștințe teologice. În spiritul smereniei și a evlaviei creștine învățământul religios trebuie să cultive teosevia, adică împodobirea sufletului cu învățătura dogmelor ca elemente ale credinței, elemente de cunoaștere, și cu faptele bune, cu cununa virtuților, ca elemente ale vieții morale.

Pentru realizarea scopului — formarea personalității creștine — învățământul religios, potrivit învățaturii Mântuitorului Hristos și a tradiției Sf. Părinți, strălucit redată în catehezele Sf. Ciril al Ierusalimului, trebuie să țină seama de o seamă de principii: temelie să-i fie Sf. Scriptură întreagă, Vechiul și Noul Testament, textul și mai ales spiritul Bibliei să fie în mod evident centrul educației religioase. Legătura dintre învățământul religios și Biserică — organul harului Sf. Duh — să fie puternică și indisolubilă. Rugăciune, cult, ritual, artă bisericească să devină vii factori educativi. La umbra duhovnicească a Sf. Bisericii să se formeze sufletul tineretului, prin participare activă la dumnezeieștile servicii

ale cultului, prin cunoașterea semnificației mistice a Sf. Liturghii și a sf. Taine, prin împărtășirea influenței harului divin din sf. Taine. Cunoștințe religioase și trăire creștină, în evlavie, trebuie să dea educația creștină. Adus din apele raționalismului păgânizant la sânul spiritual, creștin-ortodox al Bisericii lui Iisus Hristos, învățământul religios va renaște.

Opera catehetică a Sf. Ciril arhiepiscopul Ierusalimului, principiile și metoda, dar mai ales personalitatea de catehet, de pedagog creștin a sf. Părinte, pot avea o covârșitoare influență asupra catehizației noastre. Cartea păr. conferențiar M. Bulacu, o temeinică analiză a principiilor și metodelor de catehizație ale sf. Ciril al Ierusalimului, este un îndrumător de prima mână, un bogat izvor de sugestii, călăuză și îndreptar pentru cateheții români. Prin această temeinică prezentare a operei catehetice a sf. Ciril al Ierusalimului, păr. conferențiar M. Bulacu aduce o prețioasă contribuție la rezolvarea problemei învățământului religios, ajutând ca firul tradiției patristice, să fie reluat în domeniu educației religioase moderne. Științele teologice: Apologetica, Dogmatica, Sectologia, Catehetica, mai ales sunt tributare, după cum documentat arată autorul „Conștiinței creștine” operei sf. Ciril al Ierusalimului. Principiile stabilite de acest sfânt Părinte sunt recunoscute și azi de știința educației.

Păr. conferențiar M. Balacu arată cu multă competență raportul dintre principiile fundamentale expuse în cateheze și tezele și pozițiile susținute de filosofia și teologia modernă, care recunoaște, susține și apreciază contribuția sf. Ciril al Ierusalimului.

„Conștiința creștină” este o carte bine scrisă, înarmată cu un foarte serios și bine pus la punct aparat critic, cu o aleasă și deosebit de bogată literatură folosită. O carte ce se citește ușor și cu mult folos.

I. Ageu

Informațiuni

■ **Școala de Duminecă.** Adunarea Eparhială din anul acesta a hotărât înființarea Școlii de Duminecă în fiecare parohie, pentru tineret și adulți, cu scopul de a obișnui poporul să-și petreacă Duminecile după amiazi cu îndeplinirea duhovnicească și culturale. În aceste întruniri se vor face: rugăciuni, cuvântări și lecturi cu conținut religios-moral, și se vor deprinde credincioșii cu cântările religioase, — toate menite de a reînvia cultura divină.

Puse sub scutul Duhului Sfânt, aceste întruniri religioase, ce se vor continua neîntrerupt în fiecare Duminecă, vor începe în toate parohiile din Eparhie în Dumineca Rusalilor (24 Mai a. c.) după amiazi.

■ **„Calea Mântuirii” reapare.** În Arad a apărut în anul 1935, sub patronajul Episcopiei, o foaie religioasă pentru popor. Deși a fost bine scrisă, a trebuit să-și înceteze încurând apariția din pricina morții P. S. Episcop Grigorie.

Simțindu-se acum din nou lipsa unei foi săptămânale, cu conținut religios-moral, scrisă pentru popor, — sub patronajul P. S. Episcop Andrei — va reapare în Dumineca Rusalilor din acest an, într-o formă reorganizată, foaia religioasă „Calea Mântuirii” ce va apare în fiecare Duminecă, aducând și material necesar pentru Școala de Duminecă.

Abonamentul foaiei va fi de 200 (două sute) lei anual, iar vândută cu bucata 1 exemplar va costa 5 lei.

Invităm Comitetele parohiale de colportaj de a trimite la adresa Episcopiei adresele celor doritori de a primi primele 2 numere de probă. Incepând cu Nr. 3 se va trimite foaia numai celor abonați precum și numărul de exemplare ce se va cere de către comitetele de colportaj pentru desfacere cu exemplarul. Colportorii primesc un rabat de 20% (1 leu) după fiecare exemplar desfăcut.

■ **Sărbătorile naționale, „Zece Mai” și „Ziua eroilor”** s'au desfășurat anul acesta în tot cuprinsul Țării sub semnul sobrietății impuse vremurilor de războiu și al bunelor speranțe pentru viitor.

În Arad Tedeumul de Zece Mai din Catedrală a fost oficiat de P. S. Părintele Episcop asistat de 12 preoți și doi diaconi, în prezența autorităților civile și militare, după care a urmat defilarea școlilor și armatei în fața Primăriei și recepția din sala festivă a Prefecturii județului.

La Ziua eroilor s'a organizat tradiționala procesiune la Crucea Martirilor, unde s'a făcut pomenirea eroilor și a martirilor neamului. Au luat parte școlile secundare din Arad, în frunte cu un steag și un prapor fiecare, urmate de teologii cu ripidele îmbrăcați în stihare și peste 50 preoți și diaconi în câte trei grupe după culoarea odăjdiilor, apoi P. S. S. Părintele Episcop sub baldahinul purtat de studenții teologi, capii autorităților publice, societățile religioase, publicul și armata.

În drumul dela Catedrală și înapoi procesiunea aceasta reprezintă cea mai impunătoare serbare națională-religioasă, pe care an de an P. S. S. Părintele Episcop o organizează pentru a manifesta, și în afară, forța launtrică a Bisericii.

■ **Asociația Clerului „A. Șaguna”,** despărțământul Ineu, s'a întrunit în ședință extraordinară în ziua de Vineri 1 Mai a. c. ora 10 în Ineu. După serviciul divin a „Chemării Duhului Sfânt”, Sf. Sa Păr. președinte Iosif Comșa din Răpsig, în cuvinte adânc simțite, își desvăluie planul de activitate în cadrele asociației „Andrei Șaguna”, asociație care în timpurile vitrege de astăzi trebuie să-și înceapă cu vrednicie mai multă și jertfă

mai mare ca oricând misionarismul. Trecându-se la ordinea de zi, se procedează la alegerea unui membru delegat să reprezinte împreună cu președintele despărțământul Ineu, la adunarea generală a Asociației. Membrii despărțământului propun cu unanimitate pe Prea C. Sa Păr. protopop Dr. Ioan Cociuban, care deasemenea în cuvinte adânc simțite își exprimă părerea C. Sale despre misionarismul actual.

Pentru a avea rezultatele dorite și a fi la înălțime — după cerințele vremurilor — misionarismul nostru ortodox, despărțământul stabilește cercurile religioase în felul următor:

Cercul Nr. 1 Ineu să țină în fiecare primă Duminecă a luni, conferință misionară într'o parohie care-i aparține. Cercul Nr. 2 Bocsig, în Dumineca a doua a luni. Cercul Nr. 3 Seleuș, în Dumineca a treia a luni. Cercul Nr. 4 Cermei, în Dumineca a patru a luni. Stabilirea se face în felul acesta pentru a se putea trimite reprezentanți dintr'un cerc în altul, pentru a dobândi experiență și unificare în misionarism.

Pentru a nu lipsi Păstorul din parohie așa des, se formează legătura de delegație reciprocă între cercurile Ineu—Seleuș și Bocsig—Cermei.

S'a mai discutat ținuta preoților față de autoritățile comunale, rolul în societatea de Patronaj și alte societăți de binefacere, precum și raportul cu confesiunile existente în parohie. L.

Pentru Școala de Duminecă

Pr. S. B. în A. — Ca *Lectură* rel.-morală se poate citi din: Urmasa lui Iisus Hristos de T. Kempts, Mărgăritare, din Cartea cu pilde de Al. Lascarov-Moldovanu, Cazania, etc. sau chiar din „Calea Mântuirii”.

Pr. I. I. în Ch. — Sf. Ta crezi că programul indicat este prea scurt pentru o întrunire de 2 ore? Încearcă numai să instruești: Răspunsurile liturgice, câte o priceasnă, irmos etc. spre a fi cântate unison de tot publicul, și vei vedea cât de repede trece timpul. Scopul Școlii de Duminecă nu este de a asista la ea cei prezenți în mod pasiv, ca la un program predat numai de preot, ci de a *invăța pe toți* cântările și rugăciunile respective, ceea ce reclamă multe repetiții, până a fi însușite. De pildă, înainte de a rosti preotul o rugăciune, o face cunoscută, vorbind despre prilejul când ea se face, precum și analizând cuprinsul ei. Totașă cu cântările.

Pr. P. B. în S. — Di Trifon Lugojan va scoate incurând de sub țipar o carte cu 55 cântări religioase, conținând toate priceșnele, irmoasele, troparele, antifonele cele mai frumoase de peste an, pentru uzul Școlii de Duminecă. Până atunci îți recomandăm să deprimzi cu participanții la Școală de Duminecă: Răspunsurile liturgice unison, precum și cântările puse pe note, aflătoare în: Parachisul Maicei Domnului, Acatist, Parastas, Prohod etc. Sf. Ta, ca muzical, vei putea iadrăgi, dela început, pe ascultători, cu orice cântare din biserică. Pentru a progresa sistematic, e bine să se cânte *numai cântările dela cultul nostru divin*. Abia mai târziu va putea veni rândul și la alte cântări religioase.

Nr. 2233/1942

Comunicat

Am intervenit atât la Prefectura județului Arad, cât și la Onor. Minister al Afacerilor Interne pentru scutirea preoților de prestația publică. Prefectura județului cu adresa Nr. 10383

din 15 Aprilie 1942, ne-a comunicat că a recomandat Primăriilor a aplica preoților echivalentul în bani „cu cea mai mare reducere posibilă”, Prefectura județului neavând calitatea de a scuti pe preoți de prestație.

Ministerul de Interne cu adresa Nr. 4954/942, comunică, că preoții nefiind scutiți de lege, nu poate acorda scutiri de prestație peste cele prevăzute de lege.

Se comunică pentru orientarea C. Preoți și luare la cunoștință.

Arad, la 12 Mai 1942. Consiliul Eparhial.

Nr. 1575/1942.

Concurs

Se publică concurs din *oficiu*, cu termen de 15 zile, pentru îndeplinirea parohiei Secaș, protopiatul Gurahonț.

Venite:

1. Sesia parohială, 27 și $\frac{1}{2}$ jug. pământ arător și fânaș.
  2. Casa parohială cu grădină și supraedificate.
  3. Stolele legale.
  4. Lemne de foc din pădurea urbarială și comunală și dreptul de pășunat, în proporția cuvenită.
  5. Salarul dela Stat.
- Parohia este de *clasa II-a*.
Cererile de concurs, însoțite de actele necesare, se vor înainta Consiliului Eparhial din Arad. Preotul numit la această parohie va plăti impozitele după beneficiul preoțesc din al său.

Arad, la 8 Mai 1942.

† Andrei

Traian Cibian

Episcop.

consilier, referent eparhial.

Nr. 2023/1942.

Pentru îndeplinirea postului de *preot la parohia a III-a centrală din Arad*, devenită vacantă prin renunțarea păr. Dr. Ilarion V. Felea, se publică concurs cu termen de 30 de zile.

Venite:

1. Sesia parohială, 32 jug. cuprins în c. f. Nr. 1403 și 1414.
2. Locuința în natură.
3. Stolele legale.
4. Birul parohial, 600 lei anual.
5. Salarul dela Stat.

Pe lângă serviciile din parohie, preotul numit va catehiza la școalele primare, la cari va fi repartizat și va substitui pe protopop în biserică și parohie, când va fi trebuință. Preotul numit la această parohie va plăti impozitele după beneficiul preoțesc din al său.

Cererile de concurs, însoțite de actele necesare, se vor înainta Consiliului Eparhial din Arad.

Arad, la 8 Mai 1942.

† Andrei

Traian Cibian

Episcop.

consilier, referent eparhial.